

Da bomo imeli prihodnje leto večje pridelke

Malokdaj smo se glede žitnega pridelka tako varali, kakor letos. Še v začetku zorenja je pšenica lepo kazala, imela je veliko klasje, niti ni polegala in vsi smo pričakovali obilega pridelka, kakor ga že dolgo ni bilo. Vsled izredno vlažnega in soparnega vremena pa je rja tako močno nastopila, da je naenkrat stisnila zrnje, ki je ostalo zato drobno in nerazvito. Ker je rja uničila liste, rastline niso mogle več sprejemati hrane iz zraka in je zrnje prisilno dozorelo.

Najbolj usodno pri vsem tem pa je, da je bilo tako v vsej Sloveniji in v vsej državi. Le malo je krajev, kjer bi bilo žito pravilno dozorelo. Bolje so odrezale njive po višinah in njive z odprto, vetrovno lego, najslabše pa je bilo v dolinah, zaprtih legah, v bližini gozdov in v meglenih krajih. Domače, nepožlahtnjene sorte so bile nekoliko manj napadene kakor tuje, čeprav zboljšane (selekcioniране) sorte, ker so bile te v našem nevajenem podnebju še manj odporne. Ker je torej letos zrnje povsod slabo razvito, se ljudje preveč zanašajo na tuje seme, misleč, da bodo od drugod dobili samo lepo, polno razvito zrnje. Kjer sta pšenica in rž vsaj kolikor toliko dobro obrodili in ni bilo toče, lahko torej brez skrbi posejete kar domače seme, če ni bilo mogoče dobiti dobrega semena od drugod. Neobhodno potrebno pa je seme temeljito očistiti na vejalniku in na trierju ter vzeti za setev le najdebelejši del zrnja, ki pride iz trierja.

Ze sedaj moramo misliti, kaj nam je treba storiti, da bomo imeli drugo leto boljši pridelok kakor letos. Poleg dobrega semena najbolj in najmočnejše vpliva na višino pridelka pravilno gnojenje. Hlevski gnoj za žita ni zanič, ker hranilnih snovi ne nudi dosti, ker se zanje prepočasi razkrajja. Zato ima tako žito majhno klasje, slama je mehka in kar

povzroča poleganje, rja pa še močnejše nastopa. Posledica vsega tega je drobno, slabo zrnje in majhen pridelok.

Dobro, kleno zrnje dobimo le, če žitu pravilno pognojimo z umetnimi gnojili, in sicer z vsemi tremi hranilnimi snovmi, to je z apnenim dušikom, kalijevo soljo in superfosfatom. Gnojenje z eno samo hranilno snovjo je nepopolno in nezadostno ter ne doseže uspeha. Sam dušik sicer ugodno vpliva na rast in tudi za tvorbo beljakovin v zrnju je potreben, vendar ob pomanjkanju kalija in fosforja povzroča poleganje. Tudi sam fosfor nikakor ne zadostuje.

Za žita brez hlevskega gnoja, kd ga moramo dati njihovim predsadežem, računamo na 1 ha 100—175 kg kalijeve soli, 100—150 kg apnenga dušika in 150 do 200 kg superfosfata. Kalijeva sol je neobhodno potrebna na lahki peščen, pa tudi na srednje težki ter črni humozni zemlji. Dobro učinkuje tudi na težki zemlji. Kalijeva sol in superfosfat pospešujeta zorenje in tvorbo zrnja ter delata trdo slamo. Tako žito veliko manj polega in ga celo toča manj zbije.

Za žita trosimo umetna gnojila že jeseni. Polovico množine apnenga dušika moramo na vsak način dati že jeseni, drugo polovico pa spomladi. Tudi kalijeva sol trosimo na črni, dosti humozni dalje na težki in srednje težki zemlji že jeseni, na lahki propustni zemlji pa spomladi, da gnojila ne izpere voda. Superfosfat in kalijeva sol lahko pred trošenjem pomešamo, apneni dušik pa moramo trošiti zase, ker se njegova kakovost škodljivo pokvari, če ga mešamo s prej navedenima gnojilima. Namesto superfosfata lahko vzamemo tudi kostno moko, toda še enkrat toliko, ker bolj počasi učinkuje. Gnojila trosimo pred setvijo na zorano zemljo in jih zavlečemo s kultivatorjem in brano.

Kako učinkujejo umetna gnojila, naj pokaže sledeči gnojilni poskus iz Grab pri Središču ob Dravi, ki ga izmed mnogih stičnih poskusov, ki so bili napravljeni v zadnjih letih, navajamo za zgled.

Poskusno zemljišče je bilo razdeljeno v štiri popolnoma enako velike parcele. Prva parcela je bila gnojena s 400 kg apnenega dušika, 300 kg superfosfata in 300 kg 40% kalijeve soli, druga s 100 kg apnenega dušika in 300 kg superfosfata, tretja je bila negnojena, četrta parcela pa je dobila 100 kg apnenega dušika, 300 kg superfosfata in 300 kg 40%-ne kalijeve soli. Pridelki, preračunani na 1 ha, so znašali: na prvi parceli 2175 kg zrnja, 2900 kg slame; na drugi parceli 1500 kg zrnja, 2200 kg slame; na tretji (negnojeno) 1250 kg zrnja, 1900 kg slame; na četrti 1800 kg zrnja, 2700 kg slame. Ako računamo vrednost pšenice z 3.50 din za 1 kg, slamo 0.40 din, kalijevo sol 1.60 din, apneni dušik 1.80 din, super-

fosfat 1.10 din, dobimo, da je znašala vrednost večjega pridelka vsled gnojenja na prvi parceli 2225 din, na drugi parceli 360 din, na četrti pa 1140 din. Zlasti dobro je povsod odrezalo gnojenje s kalijem, kajti na drugi parceli, kjer ni bilo nič kalija, je bil gmotni uspeh samo 360 din. Vsled kalija povečani pridelek je bil vreden na prvi parceli 1865 din, na četrti pa 780 din.

V današnjih razmerah, ko so ostale cene umetnim gnojilom skoro nespremenjene (kalijeva sol je celo cenejša), medtem ko so se cene kmetijskim pridelkom močno dvignile, je pravilna uporaba umetnih gnojil vedno visoko rentabilna. Zato je treba še letošnje jesen naše njive temeljito zagnojiti, tembolj, ker bo drugo leto veliko povpraševanje po krušnem žitu in se bodo spomladi skoro gotovo tudi umetna gnojila podražila. Železo je treba kovati, dokler je še vroče.

Inž. P. Simonič.

Splošna pravila za oranje

Gotova resnica je, da so slučaji, v katerih bi napravil gospodar napako, če bi oral, zlasti ko bi delal to v mokrem. V drugih primerih pa je oranje spet naravnost neobhodno potrebno: tako n. pr. za zimsko »praho« ali trznino, v drugi vrsti pa tudi za jesensko setev, ako zemlje ne moreš na drugi način pripraviti za ta namen. Nepotrebno in večkrat tudi škodljivo pa je oranje za spomladansko setev, zato ga je treba po možnosti opustiti. Hlevski gnoj za spomladansko setev je treba že jeseni ali ali zgodaj pozimi zaorati, zemljo pa spomladi pred setvijo obdelaj samo s kultivatorjem in brano! To velja pred vsem za težko, glinasto zemljo; pa tudi na lahki peščeni zemlji, ki pri oranju ne dela grud, je boljše, ako nadomestiš spomladansko oranje z rahlanjem (z grobeči, ekstirpatorji, branami). Na ta način se zemlja manj izsuši in se ohrani v nji zimska vlaga, ki pride za časa suše v zgodnjem poletju mladim setvam zelo prav.

Kaj pa je naš namen in smoter pri oranju? S plugom prevračamo zemljo in jo drobimo, želimo jo napraviti sipko in rahlo, doseči hočemo v nji tako zvani grudičasti zlog, o katerem postane zem-

lja najprej godna in rodovitna za rast; s plugom ali »drevesom« zaoravamo hlevski gnoj in razne rastlinske ostanke ter zemljo prevetrujemo, da pride vanjo dovolj svežega zraka, ki je tako potreben za bujno rast in razmnoževanje talnih bakterij. Oranje mora biti izvršeno ob pravem času in pravilno, globoko, ne sme se pa brez nujne potrebe ponavljati, ker potrebuje zemlja tudi počitka. Z dovajanjem hlevskega gnoja izpreminjamo pogoje za življenje mikroorganizmov (bakterij) v njem. Ta od sile majčkena bitja, ki so velika samo kake tisočinke milimetra, imajo vendar le čudovito moč v sebi, da namreč s svojim delovanjem nekako oživljajo zemljo, da jo spravijo v stanje »godnosti«; zato pa jim moramo dati časa in gotovega miru pred plugom. Po poletni ali jesenski žetvi je zemlja (strnišče) navadno izsušena in na površini zbita v trdo skorjo; ima t. zv. zrnati zlog in zato ni godna. To neugodno stanje po žetvi je treba odpraviti z obdelovanjem; zemlji je treba spet vrniti grudičasti zlog. Zato ne zabijmo preorati do zime vse take njive. V kolikor so te njive namenjene za jare posevke, jih pustimo čez zimo kar v grobi brazdi. V tem stanju deluje mraz

na oranico najboljše, jo drobi in raztroša, da postane spomladi sipka in rahla. Jesenskega oranja, zlasti v težki zemlji, ne moreš nadomestiti z ničemer drugim! Pomladanskega oranja pa se izogibaj, če le moreš. Pač pa rahljaj in izravnava j jeseni preorano zemljo na spomlad z raznimi kultivatorji in z brano. Če je treba spomladi še navoziti na njivo gnoja in ga zaorati, pohiti s tem delom, da bodo

delovali na grudo vsaj še pozni nočni mrazovi. Pomladansko oranje ima za posledico veliko izgubo zimske vlage; zato naj pride za pomladanskim plugom takoj kultivator ali brana, ki zemljo zrahlja, da se ne more sprijeti v trde grude in zabrani ter zmanjša njeno izsuševanje. Pomladansko oranje je toliko bolj škodljivo, čim globlje je. Bistričan.

Nasveti za živinorejo za mesec september

Letošnji pridelek krme bo mnogo večji kakor lanski, toda krma bo slabše kakovosti. Vendar moramo že sedaj računati, kako bomo shajali s krmo čez zimo, zato moramo pravilno štediti s senom, otavo, posušeno lucerno ali deteljo.

Temeljito izrabimo zeleno krmo in pašo do pozne jeseni ter krmimo goveda s svežo neparjeno zeleno krmo; tudi jo pustimo na sočen pašnik, posebno mlado živino, kjer si utrdi zdravje in zboljša tek. Primanjklaj suhe krme in nadomestek zelene krme bomo čez zimo nadomestili z ensilazo — kisló krmo. V septembru in oktobru napolnimo ensilazne jame z zrezano zeleno koruzo, lucerno, zelenim otaviščem, listjem repe, pese itd. Vsega tega bo jeseni dovolj in bo veliko neizrabljenega, če ne bomo z njim polnili ensilazne jame.

Svinje naj bodo čez dan vedno na paši — tekališču in naj dobivajo čim več zelene krme. Zimsko krmo: krompir, peso in druga krmila pa štedimo za pozno jesen, da nam ne bo primanjkovala, ko še

paše ne bo. Pršutnike, namenjene za pitanje, bomo že v septembru zaprli v hlev in tako izločili od ostalih svinj. V začetku bomo te pitance stopnjema obilno krmili z različno krmo, potem pa jim bomo polagoma povečali obrok močne pitovne krme (krompir, koruzni zдроб itd.); pozneje pa jih bomo krmili s samo pitovno krmo.

Letošnje jarche in petelinčke bomo ponovno pregledali in izločili, kar ni za plemo. Od preostalih — izbranih bomo najboljše zadržali doma, ostale pa prodali za plemo. Nesnost kokoši in jarch redno zasledujemo. Pri nesnosti ne smemo gledati samo na število, ampak tudi na teža jajc in čas nesnosti. Zato glejmo, da si vzgojimo dobre zimske nesnice, ker so pozimi znežena jajca največ vredna — najdražja. Sedaj je najprimernejši čas za vlaganje — konzerviranje jajc v garantolu, vodenem steklu, apneni vodi, za krajšo dobo tudi v pepelu ali celo v žitu. Ta vložena jajca nam dobro pridejo za poznejšo domačo uporabo, ko je nesnost slaba. Inž. M. A

Kisajmo zeleni fižol

Lefos je marsikje fižol zaradi preobilnega dežja slabo zorel in ga je ostalo dosti nedozorelega. Ker tak fižol ni za drugo porabo, ga najboljše izkoristimo, če ga okisamo. Treba ga je dobro prebrati, da ne pridejo vmes od bolezni napadeni ali drugače pokvarjeni stroki.

Stroke zrežemo prav na drobno, jih očistimo in operemo, stresemo v lesen škaaf ali kad, poparimo in dobro pokrijemo, da se fižol pari približno pol ure. Nato ga odcedimo in popolnoma shlajemo.

nega zložimo v lesen škaaf ter nekoliko potresemo s soljo ter pokrijemo z zelenimi listi, deskami in kamenjem. Nalijemo toliko vode, da stoji čez desko kakor pri zelju ali repi. Čistimo po dvakrat na teden.

Vlagati smem le zelene stroke, ker so bolj zreli ne kisajo dobro in bi se nam vse skupaj slabo kisalo, če bi bilo preveč zrelih strokov. Tako okisajo velike množine fižola v Nemčiji, na Češkem in Poljskem in se jim to prav dobro obnese.

Ogledalo skrbne ali lene gospodinje

Otrok je večkrat ogledalo, v katerem vidi učiteljica njegovo mater in njeno pridnost.

Za božič dobe najsiromašnejši šolarji obleko ali perilo, včasih tudi čevlje. Zabičam jim, da morajo paziti na obleko, da jo bom večkrat pregledala. In na teh oblekah lahko učiteljica presoja matere. Res je, da niso vsi otroci enaki. Eden zna paziti bolj kot drugi, manj strga in zamaže kot drugi.

V šoli je sedela deklica. Lepo, novo volneno jopico je imela. Takoj sem jo zapazila, pa saj sem jo morala, ko se je tako ogledovala in občudovala, da se ji je kar samo smejalo, kot pravimo. V šoli sem jo prosila, če mi jo bo posodila za nedeljo. Vedela ni, ali mislim resno ali se šalim. Samo nasmehnila se je in zapenjala že itak zapeto jopico.

Čez nekaj tednov že opazim, kako je volna na komolec izrabljena in komolec je prav majčkeno pokukal iz rokava. »Mimica, reci mami, da ti takoj, še danes, zašije rokav. Luknja bo vsak dan večja in kmalu je ne bo mama mogla zašiti.« Pogledam drugi dan, otrok pride nezašit v šolo. »Ja, kaj nisi rekla mami?«

»Sem, pa niso nič rekli in tudi zašiti niso.« Skoraj huda sem bila. Vem, da je imela mati čas, da zašije otrokov rokav.

V škatli poiščem volno primerne barve in jo dam otroku. »Morda nima mama volne, da ti zakrpa jopico. Nesi ji to in ji reci, naj ti jo zašije. Saj vidiš, da že ves komolec gleda iz strganega rokava.« Bila je sobota, torej vsa nedelja prosta, v ponedeljek spet šola.

»Mimica ima že zašit rokav,« me pozdravijo otroci, ko stopim v razred. Pogledam, in kaj vidim. Otrok si je sam zvlekel skupaj luknjo na rokavu, za šilo zadržnil skupaj, da se pač od daleč ni vdejala taka luknja, a zašito je bilo pač tako, kot zna šivati otrok, star osem let.

Otrok mi je povedal, da mama včeraj, v nedeljo, ni imela časa, da je šla s sosedovo teto v gorco, to je vinsko klet v vinograd. Da pa se je deklica bala mene in je sama zašila rokav.

Molčala sem in mislila svoje. Kaj pa se mislila, lahko ugaane vsaka mati.

Neki nemški vzgojeslovni pisatelj je napisal, da po vsaki krpi na otrokovi obleki sodimo lahko mater. Z vsakim vbrdom pri krpanju otrokove obleke kaže mati ljubezen in skrb do otroka in svojo pridnost.

Kako je to res! Neštetokrat poudarja učiteljica v šoli otrokom: »Ne gledam na vnanjost, na lepo obleko. Naj bo stara, samo da je čista in ne raztrgana.«

Kako naj ima otrok v spominu mater, ki v enem tednu »nima časa« zakrpati otrokovo obleko, da si jo mora osemletni otrok sam krpati? Kako naj vzgaja taka mati? Kakšna bo ta deklica čez deset let? Če bo taka kot mati, bo lena gospodinja, če se bo obrnila na boljše, ne bo mogla matere tako spoštovati, kot dobra mati to zasluži.

Poznam mater, siromašno, ki kupi za tri dinarje mila v soboto in pere pozno v noč otrokom srajčke, da so v nedeljo snažni. Ker nima denarja za otrokove hlačne naramnice, jih je sama sešila iz svojega starega krila. Vsak gumb na otrokovih hlačah in suknjiču je dragocen, a prišiti so vsi.

Spoštujem to mater, blagrujem otroka take matere, in ko je nekoč po opravi prišla v šolo, sem jo spoštljivo sprejela, ker je vse na nji bilo skromno, čisto, četrudi siromašno.

Otrok je ogledalo, v katerem vidimo dom in njegovo gospodinjo. Reden otrok, redna mati, snažen in zašit suknjič otrokov, snažna in skrbna mati.

Pravijo, da je pri vsaki revščini pol lenobe. Saj bi se res strinjala s tem, če sodim to po otrocih v šoli.

So izjeme, a so redke. Ko sem bila nekeje v hribih, je otrok prinesel na hlačah zaplato, šivano z belo nitjo. Ker mati ni imela denarja, vdova, dninarica s štirimi otroci, je belo nit počrnila s sajami in tako zašila otroku hlače.

Zelo mi je bila všeč ta materina iznajdljivost in pridnost in otroku sem dala denar, da kupi mami črn sukanec. Ko je nesel otrok komaj nekaj dinarjev vredno nit domov, je mislil, da nese zaklad, tako je bil vesel.

Jaz pa sem bila vesela otroka in njegove pridne matere.

L. G.

Kmečko dekle sem

Morda se ni še nikdar tako poudarjala stanovska zavest, kot se poudarja danes. Obišči kako predavanje, udeleži se kakega tečaja, oglej si kako razstavo, čitaj kak časopis ali knjigo, povsod se v tej ali oni obliki poudarja stanovska zavest. Prav je! Vsi stanovi so potrebni in pripadniki tega ali onega, čeprav navidez najnižjega, naj bodo ponosni nanj, če le v njem vestno izpolnjujejo svoje dolžnosti.

Med stanove, ki so najvažnejši, spada kmečki stan, saj je potreben za še tako preprosto življenje. Mirno lahko rečemo, da je bil to prvi stan in obstojati bi moral, ko bi prenehali vsi drugi, ker: Kako bi sicer živeli? Če je tako, ali ne zasluži vsega priznanja in spoštovanja? Ali ni žalostno, če ga kdo zasmehuje ali prezira? Ali ni usodno, če ga prezirajo pristaši njegovega stanu, če se ga sramuje kmečko dekle? Z enako pravico, kot je ponosno na svoj stan mestno dekle, kot je ponosno na svoj stan delavsko dekle, si ponosna na svoj stan tudi ti, kmečko dekle! Samo pravilno moraš pojmovati svoj ponos. Ni stanovski ponos v tem, da preziraš druge stanove, da jih smatraš za manjvredne, da stavljaš sebe in svoj stan vedno v ospredje, da morda o drugih stanovih niti govoriti nečeš, ali pa govoriš o njih z nekim preziranjem ali da morda celo pravice do obstoja ne priznavaš, kaj šele, da bi jim priznavala enakovrednost! Ne, v tem ni stanovski ponos! Na svoj stan je ponosen oni, ki ve, da kot drugim, pripada tudi njegovemu stanu pravica do obstoja, ki ve, da je tudi njegov stan potreben; — ki ve, da tudi njegov stan koristi vsemu občestvu. Na svoj stan je ponosen, kdor prav radi tega vrši svoje stanovsko delo kar najvestneje, ki mu ni zadosti, da je delo izvršeno, ampak se potrudi, da je kar najboljše izvršeno. Prav radi tega ne dela kar tja v en dan, ampak spremlja vse njegovo delo ljubezen, ljubezen do dela in do stanu. Na svoj stan je ponosen oni, ki stori po svojih močeh vse, da se ugled njegovega stanu dvigne, ki ne pusti, da bi kdo zaničljivo govoril o njegovem stanu, ki pa tudi sam drugih stanov ne prezira. Zato skrbi, da se čim bolj zlasti strokovno izobrazí: zato se nikdar ne preneha izobraževati in

vzgajati. Stanovsko je zaveden oni, ki čuva dobre navade svojega stanu kot nekaj dragocenega, slabe navade pa hoče odpraviti ali jih vsaj omiliti. Od drugega stanu prevzame le kar je lepega in dobrega, ne pa da bi slepo drvil za njim.

Pa ti, kmečko dekle, ali pojmuješ tako svoj kmečki ponos? Ali ni tvoj ponos le prevečkrat prezir drugih stanov, kar je popolnoma napačno. Ali ne govoriš z nekim omalovaževanjem o meščanskem in delavskem stanu, istočasno pa opuščáš lepe navade svojega stanu in prevzemaš navade onih dveh stanov, ki ju sicer preziraš? Nič več ti ni všeč preprostost rojstnega doma, prenostavna ti je obleka, kakršno nosijo v tvojem kraju in čim bolj se skušaš prav v obleki približati delavskemu, če že ne meščanskemu dekletu. Misliš, da je to pametno? Misliš, da je to tvojemu stanu v korist in napredek? Nikakor! Čim bolj boš tekmovala z meščanskim in delavskim stanom, čeprav si morda tega niti ne priznaš, tem bolj bo tvoj stan nazadoval. Ni le delo, ki je značilno za kak stan, še značilnejše je njega mišljenje, njega čustvovanje, njegovo pojmovanje življenja. Prav to pa v kmečkem stanu gine, prav med dekleti najbolj. Še sicer praviš, da si kmečko dekle, še vršiš kmečka dela, toda na življenje gledaš kot meščanka ali delavka. Nič več ne čutiš z zemljo tako kot se čutijo tvoji starši, nič več ni zemlja ona, ki naj bi tvoje življenje najtesneje povezovala z Bogom. Tebi je zemlja le še nekaj, kar moraš obdelovati, da se preživljaš. To pa je popolnoma napačno! S takim pojmovanjem zemlje, s takim čustvovanjem tiraš svoj kmečki stan v pogubo, o dekle, pa čeprav si ti lepše oblečena, kot je v enakih letih hodila tvoja mati. Naj te ne zapelje mestni blesk, ne delavska svoboda, ljubezen zemlje naj te spet z vso močjo pritegne nase, da jo boš obdelovala z ljubeznijo in da bodo to ljubezen začutili tudi oni, ki niso z zemljo tako tesno zvezani kot ti.

**Kmetje! Vaša stanovska
organizacija je Kmečka
zveza!**

KUHINJA

Posušeni paradižniki. Prekuhane, odcejane paradižnike pretlačim in toliko časa kuham, da se zgostijo. To goščo namažem na tanko na krožnike in dobro posušim v ohlajeni pečici in še na soncu in zraku. Da se ne pasejo muhe po namazanem, pokrijem s kako tanko krpo. Dobro posušene paradižnike zvijem skupaj, jih denem v vrečo in obesim na suh prostor. Za uporabo namočim potrebno količino že prejšnji večer. Tako pripravljeni paradižniki se ne pokvarijo in trajajo več let.

Paradižniki v sopari kuhani. Sadove razpolovim in pokrite pražim toliko časa, da se kožica zgrbanči. Nato jih stresem na sito, katero sem postavila na skledo. Prvo vodo odcedim in odlijem. Goščo pretlačim. Pretlačenje spravim v bolj majhne in močne kozarce ali v steklenice. Kozarce dobro pokrijem z dvojnatisim pergamentnim papirjem in dobro zavežem. Steklenice zamašim in še s pergamentnim papirjem povežem. Tako pripravljen sok skuham v sopari, in sicer ga kuham eno uro. Ako ne porabim vsega soka naenkrat, nalijem na ostalo za prst na debelo jedilnega olja.

DOMAČA LEKARNA

Pepel je staro domače zdravilo. Saj so v pepelu lastnosti rastlin, toda v dru-

gi sestavi. Pepel je prišel iz narave, od kar kurimo večinoma s premogom, plinom in elektriko, za zdravljenje pa mora biti čisti lesni pepel. Najbolj so se zatekali poprej k bukovemu pepelu, ki ima veliko kalija, za nekatera domača zdravila pa je naročen hrastov, ki ima več apna, vrbin, trtin, tobakov pepel, tudi pepel raka, školjk, krote — je bil potreben za kakšno zdravilo. Moderna analiza pepela nam pove, da so v njem učinkovite snovi. V gorek bukov pepel so položili še pred sto leti zmrznjenega človeka. V pepelu pečena repa je obkladek in jed za bolan želodec. Če se ustavi voda, spero čebulo v pepelu in devaj gorke obkladke. Ako hočeš iztrezniti pijanca, zmešaj mu v črno kavo žlico bukovega pepela. Če se ustavi perilo, prevrejš bukovega pepela in pest soli, pa drži nogo v tej gorki kopeli. Če se je ustavil pot na nogah in je nevarno, da pride na pljuča ali na oči, namakaj si noge vsak drugi ali tretji dan v taki kopeli. Ako bi pa rad odpravil potenje nog, si natresi v nogavice suhega pepela. Za ustnice je gorak bukov pepel imenitno zdravilo. Kuharica, ki ni mogla več hoditi, si je napolnila žakelj z gorkim pepelom in je ležala na njem — in je ozdravila. Če izpadajo lasje, umivaj si glavo z močno razredčenim bukovim lugom, pravijo sploh, da rastejo lasje radi po takem umivanju. Kozave bolnike so umivali z hrastovim lugom. Hrastov pepel zmešaj s kisom in maži čelo in nos, če ti pride večkrat kri na nos. Žlica hrastovega pepela na liter vode je baje dobro za jetiko.

GOSPODARSKE VESTI

LES

Po podatkih ljubljanske borze z dne 13. septembra so notirale cene lesa na borzi za 1 kubični meter franko vagon tako:

smreka-jelka: hlodi I/II 240—290 din, brzojavni drogovi 220—260 din, bordonali 330—380 din, trami ostalih razsežnosti 270 do 320 din;

bukev: hlodi I/II od 30 cm dalje 190—do 240 din, hlodi za furnir od 40 cm dalje 290—340 din.

hrast: hlodi I/II od 30 cm dalje 245—

395 din, bordonali 800—900 din, frizi 770 do 970 din.

V prosti trgovini so cene nekaj višje.

ŽIVINA

Ljubljana-okolica. Po zadnjih podatkih so bile cene živine v okraju naslednje: voli I. 8.50, II. 7.50, III. 6.50 din; telice I. 7.50, II. 7, III. 5.50; krave I. 7.25, II. 5—6, III. 3.75 din; teleta I. 10, II. 9; prašiči špeharji 13, pršutarji 12 din za 1 kg žive teže. Surove kože goveje 16, telečje 19, svinjske 4—6 din za kg.

Kranj. Na sejmu dne 9. septembra so plačevali živino takole: volj I. 9 din, II. 8, III. 6.75; telice I. 9, II. 8, III. 6.75 din; krave I. 8.25, II. 7, III. 6; teleta I. 9, II. 8 din; prašiči špeharji 16.25, pršutarji 14 do 15 din za 1 kg žive teže. Mladi pujski 7—8 tednov stari komad 310—380 din.

Krško. Po podatkih s prvih dni septembra so bile cene živine v okraju take: volj II. 8—9, III. 7—8 din; telice I. 7.50, II. 7, III. 6.50 din; krave I. 7, II. 6.50, III. 5.50; teleta I. 9, II. 7.50—8 din; prašiči špeharji 12, pršutarji 11 din za 1 kg žive teže. Surove kože goveje 12, telečje 16, svinjske 10 din za 1 kg.

Brežice. V prvi polovici septembra so se gibale cene živine v okraju tako: volj I. 8.50—9, II. 7, III. 6; telice I. 8.50, II. 7.50, III. 6.50 din; krave I. 8, II. 6.50 III. 5 dni; teleta I. 8, II. 7 din; prašiči špeharji 14, pršutarji 11 din za 1 kg žive teže. Surove kože telečje 20, svinjske 10 din za 1 kg.

Maribor. Na sejmu dne 9. septembra so prodajali živino po naslednjih cenah: volj debeli 7—8; poldebili 5.75—7, plemenski volj 6.50—8, biki za klanje 5.50—7 din; mlada živina 6.50—8, krave, klavne, debele 5.75—7 din, plemenske krave 5.50—7 din, molzne krave 6—8 din; teleta I. 9, II. 7 din za 1 kg žive teže. — Na svinjskem sejmu so bile cene: mladi prašički 5—6 tednov komad 120 din, 7—9 tednov 125—170 din, 3—4 mesece 170—320 din, 5—7 mesecev 330—440, 8—10 mesecev 450—600 din, 1 leto 700—1000 din; na vago 1 kg žive teže 8—10.50 din, 1 kg mrtve teže 12—16 din.

Gornji Grad. Po poročilu s prvih dni septembra so bile cene sledeče: volj I. 8, II. 7.50, III. 7 din; telice I. 8, II. 7, III. 6.50 din; krave I. 7, II. 6.50, III. 5 din; prašiči špeharji 10—13 din, pršutarji 8—9 din za 1 kg žive teže.

Ptuj. Na sejmu dne 3. septembra so bile cene živine tele: volj I. 8, II. 7, III. 6 din; telice I. 7, II. 6, III. 5.25; krave I. 6.50, II. 5.50, III. 4 din; teleta I. 7.50; II. 6 din; prašiči pršutarji 10—11 din, debele svinje 11.50—12 din, plemenske svinje 9 do 11 din za 1 kg žive teže. Mladi prasci 6—12 tednov stari komad 100 do 200 din.

Murska Sobota. Po poročilu s prvih dni septembra je veljala živina v okraju takole: biki I. 6—7, II. 5—6, III. 5 din; telice I. 6.50—7, II. 6—6.50, III. 5; krave I. vrste 5.50, II. 4.50, III. 3.50—4.50; teleta I. 6—7, II. 5—5.50 din; prašiči špeharji 13

do 14; pršutarji 11—12 din za 1 kg žive teže. Surove kože goveje 12—14, telečje 18—20, svinjske 8—10 din za 1 kg.

CENE

Ljubljana-okolica. Pšenica 100 kg 290 do 310 din, ječmen 270—300, oves 300—310, koruza 240—300, fižol 500—700, krompir 150, seno 100—130, slama 60 din; drva 1 prm 180, mleko 2.50 din liter, surovo maslo 32—44 din kg.

Kranj. Pšenica 1 kg 3.75, ječmen 3.50, rž 3.30, oves 3.50, koruza 3.50, fižol 5—8, krompir 2—2.25, luzerna (seno) 1.75, seno 1.50, slama 0.75 din; svinjska mast 25 din, med 26—28 din, volna oprana 38—44, mleko liter 2.25—2.50 din, presno maslo 40 do 44 din kg; drva 1 prm 140—550 din.

Brežice. Pšenica 100 kg 300 din, ječmen 250, rž 230, oves 300, fižol 400, krompir 120, lucerna 100, seno 85, slama 45, drva 1 prm 120, mleko liter 2 din, surovo maslo 40 din kg, svinjska mast 23 din, med 20 din.

Gornji grad. Pšenica 1 kg 250 din, ječmen 2.20, rž 2.20, ajda 1.75, koruza 2, fižol 6, krompir 1, lucerna 1, seno 1, slama 0.50; drva 1 prm 80—90 din, mleko liter 2 din, surovo maslo 25—25 din kg.

Murska Sobota. Pšenica 100 kg 300 din, ječmen 280, rž 280—300, oves 300, koruza 300—340, fižol 600—700, krompir 140, seno 80—100, slama 40—60; drva 1 prm 80—130 din, mleko liter 1.50—2 din; surovo maslo 28 din kg, svinjska mast 24 din, med 16—18 din kg.

SEJMI

20. 9.: svinj. in drobn. Maribor, živ. in kram. Št. Vid pri Grobelnem, Zabukovje nad Sevnico, gov., svinj., kram. Boštanj, živ. Stari trg pri Ložu, živ in kram. Dobrovnik.

21. 9.: živ. in kram. Frankolovo, svinj. Brežice, Celje, Trbovlje, živ. in kram. Dravograd, Laško, Podčetrtek, Podsreda, Št. Ilj pri Velenju, gov., svinj., kram. Mokronog, živ. in kram. Ribnica, Tuhinj.

23. 9.: živ. in kram. Sv. Jurij pri Celju, svinj. Središče, živ. in kram. Višnja gora, Bučka pri Krškem. — 24. 9.: svinj. Ormož, konj. in gov. Maribor, živ. in kram. Slov. Bistrica, Črnomelj, svinj. Dol. Lendava. — 25. 9.: svinj. Celje, Ptuj, Trbovlje. — 26. 9.: svinj. Trnische. — 27. 9.: svinj. in drobn. Maribor, živ. in kram. Podbukovje v kraju Videm. — 28. 9.: svinj. Brežice, Celje, Trbovlje, živ. in kram. Dol. Lendava.

PRAVNI NASVETI

Preskrba z vodo. S. I. — S preskrbovanjem vode imate velike težave, ker jo morate donášati od daleč. Vprašate, kam bi se obrnili, da bi se voda napeljala bliže in ali bi se dosegla kakšna podpora. — Svetujemo Vam, da se obrnete na občino. Če je cela vas ali morda še celo cela občina slabo preskrbljena z vodo, bi bilo morda dobro razmišljati o zgradbi vodovoda. Pri banski upravi boste zvedeli ali morete računati s kakšno podporo.

Če lisica odnese kokoši. T. K. — Ne boste mogli zahtevati odškodnine od lovskega zakupnika za kokoši, ki Vam jih je odnesla lisica. Lovski zakon v takih primerih nalaga lastnikom kokoši, da jih dobro zavarujejo.

Državljanstvo ločene žene. J. R. D. — Po našem zakonu o državljanstvu ženi ne gre možovo državljanstvo, če je bil zakon v trenutku, ko se je državljanstvo izpremenilo. Zato ste obdržali našo državljanstvo, čeprav je dobil mož državljanstvo druge države.

Prošnja za podporo rodbini osebe, vpoklicane v vojaško službo. S. M. — Tudi vojaški obveznik, ki je vpoklican na orožne vaje, lahko vloži prošnjo za podporo tistim osebam, ki jih je on vzdrževal. Prošnjo mora vložiti preko vojaške edinice, kjer služi in navesti v njej tiste osebe, za katere zahteva pomoč. To prošnjo pošlje vojaška edinica občini, v kateri rodbina vojaškega obveznika biva s poročilom, da je obveznik v vojaški službi in za kateri čas je vpoklican. Občina pošlje prošnjo odboru pri okrajnem sodišču, ki takšne prošnje rešuje.

Dolg na vknjižbo. C. D. — Glede posojila se obrnite na kakšno domačo posojilnico, ki Vam bo tudi povedala, pod kakšnimi pogoji Vam more dati posojilo.

Naznanila sprememb pri zemljiščih. K. Z. — Če ste dali razdeliti parcelo, ste takšno spremembo dolžni naznaniti katastrski upravi. Prijave so lahko pisarne ali ustne. Pismena naznanila se praviloma vlagajo pri pristojni občini, pošljejo se pa lahko tudi naravnost pristojni katastrski upravi. V času, ko posluje uradni geometer v občini, lahko tudi kar njemu naznanite spremembo zemljišča.

Odpovedni rok za trgovsko nameščenko. M. S. N. — Če ni dogovorjeno drugače ali če ni krajevnega običaja, najglednejša za službojemnika smeta službo-dajalec in službojemnik razdreti službo no razmerje s pretekom vsakega koledarskega četrtletja po predhodni šestteden-

ski odpovedi. Po dovršenih petih letih službe znaša odpovedni rok tri mesece, po dovršenih petnajstih letih službe štiri mesece in po dovršenih 25 letih službe pet mesecev.

Varušvo. M. D. P. — Nezakonski otrok mora dobiti varuha, ki bo zastopal njegove koristi. Po varuhu bo lahko tožil nedol, otrok nezakonskega očeta na priznanje očetovstva in na plačilo preživnine. Lahko je varuh njegova mati, kak sorodnik ali kdo drugi. Varuha postavi sodišče. Če mati ni zadovoljna z varuhom, naj to pove pri varstvenem sodišču in naj razloži, zakaj misli, da bi kdo drugi bil boljši. Za svoj trud ne sme varuh zahtevati nobene nagrade.

Povišanje najemnine. L. K. D. — Vprašate, če smete stanovanjsko najemnico povišati in sicer zaradi izvršene preuredbe stanovanja. — Če ste dali sobe preslikati, kuhinjo in druge pritlikline prečistiti, vas to še ne opravičuje, da bi smeli povišati najemnine. Kakor je bila najemnica 1. sept. 1939, taka mora ostati. Tudi če bi vam kdo ponudil višjo najemnico in bi jo n. pr. nekaj časa plačeval, bi imel pravico, da n. pr. ob svoječasnem izselitvi od vas zahteva povračilo te razlike, ki je bila protizakonito plačana.

V Ameriki dano posojilo. F. G. T. — Ko ste bili pred leti v Ameriki, ste posodili znanca 10 dolarjev. Obljubil je, da bo vam ta denar vrnil ali sam v Ameriki, ali pa doma, kjer ima posetvo. Leta so pretekla in denarja ni vrnil. Vrnili ste se domov, znanec pa je ostal v Ameriki. Vprašate, če ga lahko tožite. — Ker ima vaš znanec posetvo doma, ga lahko tožite pri našem domačem sodišču, čeprav še živi v Ameriki. Posojilo, glede katerega je bilo pogojeno v Ameriki, da bo plačano ali v Ameriki ali pa doma, je iztožljivo še tekom 30 let, odkar je bilo odšteto. Ko boste imeli pravomočno sodbo, boste lahko z izgubo posegli na znančeve nekretnosti, ki se pri nas doma in boste iz njihovega izkupička dosegli poplačilo posojila.

Prihranki in dota hčerke. B. T. M. — Dokler je živeła mati, ste dali svoji zaslužek v skupno gospodinjstvo in je oče iz skupnih prihrankov postavil hišico, vredno 20.000 din, ki naj bi bila po smrti staršev vaša. Ko je mati umrla, ste se poročili in nameravate tudi oče, da se v drugič poroči. Vprašate, ali bo lahko dal oče zapisati hišico svoji drugi ženi in koliko lahko kot hči zahtevate doto od očeta. — Ker je oče zemljejnjski lastnik, lahko razpolaga s hišo po svoji volji. Če ste dajali svoje prihranke očetu za zidavo hiše v dogovoru, da bo hišica po njegovi smrti vaša, pa bi oče sedaj kljub temu hotel dati hišico drugi ženi, potem imate pravico, da zahtevate od očeta njegovi imovini primerno doto. V sporu glede dote lahko zaprosite pri sodišču, da ono odloči, če in koliko vam je dolžan oče, dati v imenu dote.